

prameny ze stařin. Druhá studna je vedle domu, je 11 m hluboká, dává velmi málo vody, do větší hloubky za vodou nelze, neboť opět přišlo by se do stařin. Pro rok 1956 je plánováno zříditi třetí studnu podle pokynů proutkaře Kulhánka. On však nehledá vrbovým proutkem, nýbrž používá mosazného, lehce ohybného drátu, který držívá pravou rukou přes levou. Drát skutečně na přítomnost vody pod zemí nebo i v nádobě silně reaguje.

Stavitel Kulhánek hledal také vodu pro koupaliště. Našel ji, mocný pramen, v Jámě, až ke konci Jámy, nad domkem čp. 164, ve hloubce asi 10 m. Tvrdí, že je tam nevyčerpatelné množství vody.

Kronikářem je Jos. Hauner. Kromě zápisů podařilo se mu letos zhotoviti několik skic objektů, i historicky cenných, již neexistujících, jako školních budov, počínaje první budovou školní, čp. 98, kde bývaly hospodářské budovy rolníka Krejčířika, východní brány v Kněževsi, jež stála mezi staveními čp. 84 a 3, „kláštera“ v Kněževsi, čp. 24, rychty, v níž měl být řád premonstrátů přistěhovavší se z Teplé, některých domků, jako čp. 21, 76, 65, 84, 3, na jejichž místě vystavěny byly nové budovy, tak také čp. 100, kdež je dnes střední měšťanská škola a dříve byl statek Fr. Fojtíka, staré, zachovalé obecní kovárny, umístěné mezi čp. 100 a 101.

K tomu připomínky: Krejčířík míval u čp. 98 také hospodářské budovy. Když neměli čím topit, došli do stodůlky a uhlí, ovšem povrchové, si v ní nakopali. Kovárna byla zbořena jen proto, aby vyučování žáků bušení na kovadlinu nerušilo. Fr. Fojtík prodal čp. 100 a koupil si hospodářství ve Velké Černoci, okres Žatec. Tam dosud žije jeho syn Alois. Ke skice východní brány činím tuto poznámku: Kněževes bývala místem zcela uzavřeným. Kolem celého náměstí stály statky jeden vedle druhého, mezi nimi tu a tam výměnkářský domek. Ovšem nebyly to nějaké výstavné budovy. Byla to nízká obytná stavení došky slaměnými krytá, k nim patřil dvůr, někde dosti malý, a hospodářské budovy, chlévy a stodoly, vše dřevěné, kryté došky a v celku skrovné co do rozměrů. Do obce vjíždělo se nebo vyjíždělo dvěma branami, zvanými horní brána a dolní brána. Hroní, jak už je zaznamenáno, byla mezi čp. 84 a 4, dolní mezi čp. 55 a 46. U východní brány vybíralo se mýto.

Uprostřed obce stál, a dosud stojí, kostel sv. Filipa a Jakuba, kolem obklopený vodou. K němu přicházelo se po dřevěných lávkách. Okruh vodní byl tak 18 m široký. Na břehu na straně kostelu bližší byla zeď z hrubého zdiva skoro 3 metry vysoká, dovnitř ke kostelu vcházelo se brankami. Jedna byla na západní straně, druhá na straně východní, obě byly zděné, klenuté, vkusné. Prostora mezi kostelem a zdí používala se jako hřbitov. Později zeď chátrala a byla nevkusně vysoká, a proto byla snížena. Kostel byl vystavěn r. 1721. Skicu kostela se zdí vysokou a kostela se zdí sníženou jsem také zhotovil. Zeď i branky byly zbořeny v r. 1903. Původní kostel byl dřevěný, farním kostelem byl již od r. 1318.

Koupaliště

Kronikářovy skici

Poznámky ke skicám

Proměny kostela

Král Jan r. 1327 postoupil zdejší patronát premonstrátům z Teplé, ale r. 1362 vykonával právo podací zase král sám. Terasovitě vyzděny byly hráze rybníka až později. První kostel stál uprostřed rybníka na ostrově. Protože byl spojen s návsi jedinou lávkou, teprve od r. 1821 jsou lávky dvě. Toto blatné a vpravdě jedinečné opevnění svědčí o starobylosti kostela. R. 1696 dal Valdštejn kostel pokrytí šindelem, nový kostel byl stavěn od základu v r. 1721, nákladem 5193 fl. R. 1713 byla stará dřevěná fara na spadnutí. Nová fara vystavěna byla r. 1730, na místě staré fary vystavěny byly 2 zádušní chalupy. Vše stálo 2248 fl.

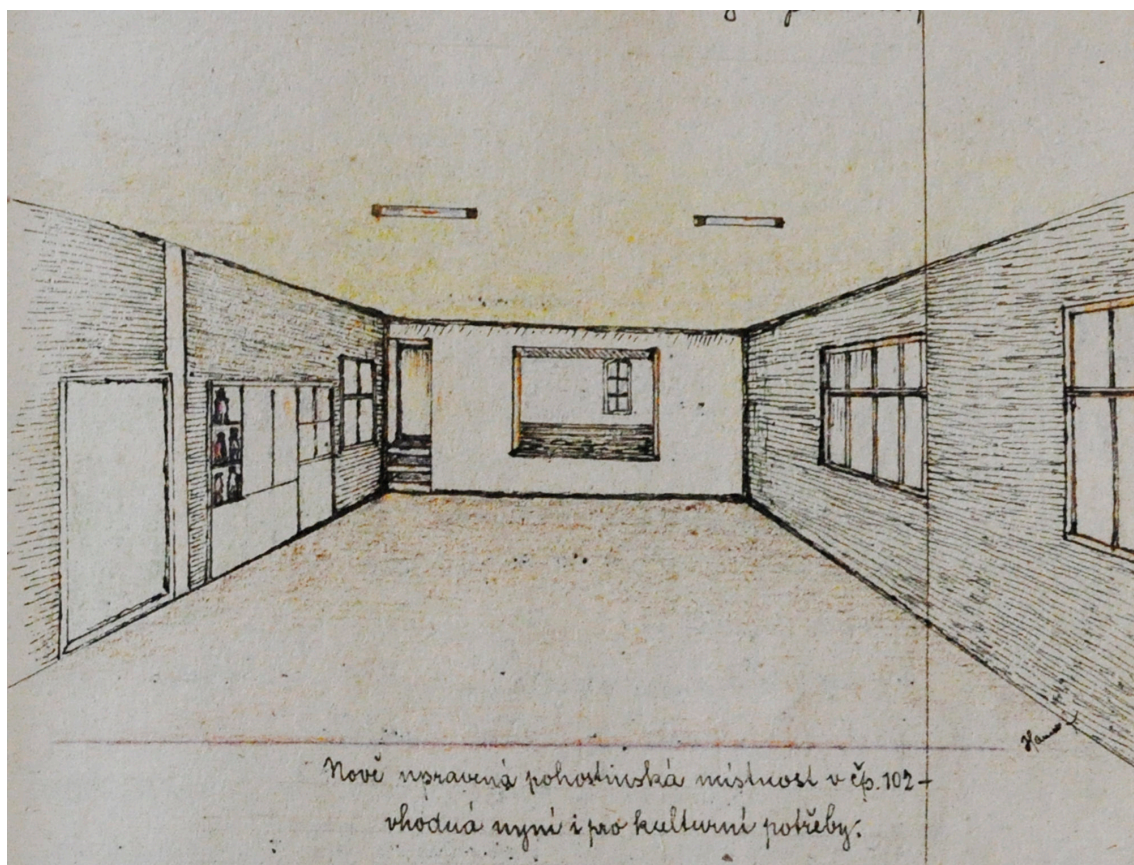
Oprava hrází V roce 1955 byla voda kolem kostela vypuštěna, aby terasovitě hráze byly opraveny, neboť na několika místech se sesouvaly.

Funkcionáři JZD Jednotné zemědělské družstvo v Kněževsi: Předseda je Karel Konvalinka, dříve střední rolník v Kněževsi, hospodařící v Kněževsi na čp. 301. Je již pátý rok předsedou. O chod družstva pečuje představenstvo a dozorčí komise. Členy představenstva jsou: Adolf Bušek, Václav Balaš, Kar. Konvalinka, Karolina Brůhová, V. Ransdorf z čp. 37, Milada Hejdová a Anežka Závorová. Předsedou je předseda Jednotného zemědělského družstva. Předsedou dozorčí komise je Vojtěch Pikeš. Dalšími členy: Antonín Kreissl, Vác. Konopásek, Rudolf Kučera a Rudolf Závora.

Činnost JZD Hodnota jednotky letos poklesla, a to až na 15,50 Kčs. Pokles zaviněn byl katastrofální pohromou při sklizni chmele, o níž je již zmínka vpředu. Naturálie členům byly dány všechny. Na záhumenkách byla letos rovněž velká úroda. Za nejlepší krmičku krav byla letos označena Anna Hammeršchmiedová, družstevnice v čp. 49, krmivší krávy v čp. 38. Za nejúspěšnější krmičku prasnic byla uznána Alžběta Brůhová z čp. 81. Za nejzanedbanější obor pokládá se odchovna telat, jež jsou již několik let ve velmi ubohém stavu, ošetřovatelkou jich je Al. Mrázová, již JZD podmínky zdaru dobře neupravilo.

Nový agronom a instruktor Letos nastoupil dobrovolně k zaměstnání v JZD Ing. Josef Černohlávek. V druhé polovině roku měl kromě funkce agronoma ještě funkci instruktora, aby pomáhal místopředsedovi družstva Adolfu Buškovi, kterýž zastupoval předsedu JZD Karla Konvalinku, protože odjel na roční školení předsedů do Brna, odkud se vrátí až k 1. červenci 1956.

Kulturní a osvětová beseda Kulturní osvětová beseda. Předsedou je Ant. Trešl, zaměstnanec Jednoty (výrobní a spotřební družstvo v Kněževsi), ke konci roku je to Josef Seifrt, učitel zdejší osmiletky. Osvětová komise řídila během roku různé akce, jako přednášky, divadla, taneční zábavy, oslavy. Režisérem divadel bývá Frant. Klaban, zdejší čs. farář. Hlášení v rozhlasu vede tajemník MNV Rud. Vachtl. Pro rozhlas byly zakoupeny nové elektronky do 4 zesilovačů za 2345 Kčs. Osvětová beseda velmi získala tím, že Jednota upravila velmi

vhodně vnitřek hostince čp. 102, kde velká místnost je napojena novou úpravou na zvýšenou vedlejší místnost, kteráž se dá používat jako jeviště. Hostinská místnost s tímto jevištěm je vhodná pro účast tak 150-200 lidí. Pro větší podniky je dobrá zdejší sokolovna s divadelním jevištěm.

Knihovna: Knihovníkem je Frant. Louda, úředník Okresního národního výboru v Rakovníku. Vede knihovnu již 9 let. O ni se dobře stará. Za svoje pomocníky zapracovává hochy ze školy, což je k všeobecnému prospěchu.

Knihovna

Letos je tomu 85 roků, co byla knihovna založena. Založil ji spolek Vesna, v jehož čele stál učitel Václav Hornof. Knihy začali půjčovati 23. října 1870 s počtem 400 knih. Ve vedení knihovny vystřídal se 8 knihovníků: Vác. Hornof, Fr. Urban, Fr. Sutner (byl knihovníkem 32 roků), Josef Pravda, Fr. Klouček, Fr. Kučera, Jindř. Junek starší a Jindř. Junek mladší. Nynějšímu knihovníku Františku Loudovi byla knihovna předána 6. května 1948.

Z historie knihovny

Dne 14. 2. sešli se zástupci 13 spolků ke schůzi, jíž předsedal místní lékař Dr. Fr. Topka, a na níž bylo ujednáno, že všechny svoje spolkové knihovny předají do obecní knihovny.

Sloučení knihoven

Národní fronta: Předsedou Národní fronty je Adolf Ransdorf, kovář zdejšího JZD. Jejimi členy jsou předsedové všech místních

Národní fronta

organizací: Fr. Ledvinka, Al. Vrábík, Kar. Konvalinka, Jar. Englický, Vlad. Bíža, Fr. Kulovaná, Jos. Králíčka, Jos. Kučera, Hel. Ledvinková, Jos. Urban, Jos. Trčka. Konávají schůze podle potřeby v místnostech národního výboru.

- SČSSP** Svaz československo-sovětského přátelství: Předsedkyní byla Helena Ledvinková, ke konci roku byl zvolen jako předseda Vác. Hejda z čp. 33. SČSSP každoročně věnuje velkou péči akci Měsíc ČSSP. Pořádá přednášky, oslavu výročí Velké říjnové revoluce, filmy, štafety, divadla apod.
- Rodičovské sdružení** Při škole je rodičovské sdružení. Jeho předsedou je Josef Králíčka, vedoucí holičského komunálního podniku. Rodičovské sdružení pečuje o potřeby žactva a hlavně je spojením, vede styk rodičů se školou.
- Výbor žen** Při místním národním výboru pracuje výbor žen za předsednictví Fr. Kulované. Pořádávají oslavy Mezinárodního dne žen.
- Svazarm** V Kněževsi je ustanoven též Svazarm – vede jej Milosl. Hammer-schmied, Ant. Vrábík, Jar. Junek.
- Svaz mládeže** Svaz československé mládeže vedou Mil. Hendrich a Ing. Jos. Černohlávek.
- Požárníci** Požární sbor: Předsedou je E. Havránek. Letos získal požární sbor novou automobilovou stříkačku. Je umístěna v kolně u místního národního výboru. Požární sbor je dobře vypraven a svědomitě si vede. Hasičská zbrojnice je v ulici k sokolovně. Členové sboru brigádně vypomáhali na opravě rybníka.
- Sokol** Předsedou Sokola je Jar. Englický, dělník Stadionky v Rakovníku. Při Sokole jako odbor čile si vede odbor zimního hokeje. Letošní svoji činnost zakončil maškarním plesem. Činnost Sokola v r. 1955 se více rozvíjí, cvičí žactvo.
- Spartakiáda** Letos konala se spartakiáda. Je to státní velký sportovní podnik, který se dobře vydařil. Žáci zdejší školy zúčastnili se aktivně spartakiády, a to v Praze, okresní v Rakovníce, místní uspořádala škola sama za sokolovnou pro místní a i obyvatelstvo ze sousedních obcí. Za dospělé cvičil na spartakiádě jen Vl. Bíža, kterýž vystoupil za Sokol v Olešné.
- Škola** Škola: Ředitelem školy byl Jaroslav Junek. Učitelský sbor tvořili: Jar. Junek, Frant. Procházka, Jos. Seifrt, V. Černý, Milada Procházková, Kamila Voříšková a Ant. Kopecký. Učilo se v 6 učebnách, 3 z národní školy, 3 ze střední školy. Ve školní jídelně vařilo se pro žactvo, strava byla vydatná, vydalo se jídel za 60 600 Kčs. Podávaly se jen obědy.

Pro školu byla zřízena jako pokusné pole zahrada za stodolou čp. 8. a 9. I letos na újmu školy bylo v sezoně chmelové umístěno žactvo, jež přijelo česati chmel, v učebnách zdejší školy. Letos to byly jen dívky: Jejich chování bylo uspokojivé.

Z historie školy: První školou, o které dnes víme, byla škola v čp. 98. Učebnou byla 1 nevelká, nízká světnice s malinkými okny. Ta okénka byla pro stáří dřevěného domku celá nakřivo, jistě dávala jen málo světla. Do ní chodily děti kněževeské, z Chrášťan a Přílep. Potřebný nábytek školní učebna neměla, vždyť tam naň nebylo beztak dosti místa. Žáci jistě posedali ponejvíce po podlaze a ani k tomu nenbylo dobře kam, světnice byla malá. Vedle této světnice byla jedna ještě menší jako byt pro učitele. A v této světnici učilo se až do r. 1834. Pak obec prohlásila, že domek hrozí sesutím, ač stál ještě potom až do r. 1865. Toto prohlášení bylo spíše učiněno proto, aby domek na zboření vypadal, aby obec stavěti mohla školu novou.

Nová škola měla čp. 121. V ní byla 1 pohodlná učebna, uvnitř jen 2 m vysoká, bohužel, s okny poměrně skrovnými na třech stěnách. V druhé polovině byl pohodlný byt pro učitele, byt o 3 místnostech. Tento dům byl později prodloužen, ale nikoliv pro potřeby školy. Škola tato se později rozšiřovala, v roce 1860 na školu dvoutřídní, v r. 1877 na trojtřídní. Učebny pro 2. třídu, pro 3. třídu hledali po staveních ve světnicích. Bývaly v čp. 81, 37, 13, 117, jako učebny byly zcela nevhodné.

Z historie školy